Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за Националния архивен фонд

(Обн., ДВ, бр. 57 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 19, 42, 78, 92, 93 и 103 от 2009 г.; Решение № 8 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 43 от 2010 г.; изм., бр. 59 от 2010 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 101 от 2010 г.; изм., бр. 38 от 2012 г.)

§ 1. В чл. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „и е част от културно-историческото наследство.“

§ 2. В чл. 5 думата „подбор“ се заличава, а думите „ги предоставят“ се заменят с „тяхното предоставяне“.

§ 3. Член 6 се изменя така:

„Чл. 6. (1) Архиви, които съхраняват документи на Националния архивен фонд, са:

1. държавни архиви;

2. архиви на културни и други публични институции;

3. частни архиви.

(2) Документи на Националния архивен фонд се съхраняват и във:

1. архивни сбирки на държавни и общински музеи и библиотеки;

2. архивни сбирки на читалища и религиозни институции.

(3) Документите от архивите по ал. 1, т. 1 и 2 се съхраняват при спазване на принципа за произход и осигурено единство и недробимост на архивните фондове.“

§ 4. В чл. 8, ал. 1 думите „Документите в архивите по чл. 6, ал. 1, т. 1 - 3, са държавна, съответно общинска собственост“ се заменят с „Документите, които са държавна и общинска собственост“ и след тях се поставя запетая.

§ 5. В чл. 11 се правят следните изменения:

1.Алинея 1 се изменя така:

„(1) Държавната политика в областта на комплектуването, регистрирането, експертизата на ценността, опазването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд, както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивната теория и практика се провежда от Държавна агенция „Национален архив".”

2. Алинеи 3 и 4 се изменят така:

„(3) Разпорежданията и указанията на Държавна агенция „Национален архив" относно документите на Националния архивен фонд са задължителни.

(4) Държавна агенция „Национален архив" създава и поддържа Регистър на Националния архивен фонд и поддържа информационна система на държавните архиви."

§ 6. Създава се чл. 11а:

„Чл. 11а. При провеждане на държавната политика в областта на комплектуването, опазването, съхранението, използването и изграждането на застрахователен фонд на Националния архивен фонд Държавна агенция „Национален архив" може да създава информация, подлежаща на класификация като служебна тайна."

§ 7. В чл. 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашния текст става ал. 1 и в нея:

а) в т. 1 думите „воденето на отчет" се заменят с „регистрирането", а думите „по чл. 6, ал. 1 независимо от мястото им на съхранение и организира работата с тях" се заменя с „от Националния архивен фонд";

б) в т. 3 думите „в т.ч. на електронните" и запетаята след тях се заличават;

в) създава се т. 4а:

„4а. разрешава приемането в държавните архиви на документите на държавните и общинските институции преди изтичането на сроковете по чл. 46, ал. 1;"

г) в т. 7 думите „застрахователен фонд, както и на фонд от дигитални копия" се заменят със „застрахователен фонд и на електронни копия";

д) в т. 9 думите „Националния архивен фонд" се заменят с „документите";

е) точки 13 -15 се изменят така:

„13. сключва международни договори с чуждестранни партньори и осъществява международното сътрудничество в областта на архивната теория и практика;

14. утвърждава състава и правилата за работа на експертните комисии в Държавна агенция „Национален архив";

15. създава и комисии извън случаите по т. 14 или работни групи при необходимост за решаване на конкретни проблеми от архивната теория и практика;”.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Със заповед председателят може да делегира правомощия на заместник-председателите, на директорите на Централния държавен архив, на Държавния военноисторически архив, на регионалните дирекции и на ръководителите на държавните архиви.“

§ 8. В чл. 15 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 1 думите „експертно-проверочна“ се заменят с „експертна“.

2. В ал. 2 думите „теорията и практиката на експертизата на ценността и комплектуването на архивните документи“ се заменят с „архивната теория и практика“.

§ 9. В глава втора наименованието на раздел II се изменя така:

„Раздел II

Държавни архиви“

§ 10. Член 18 се изменя така:

„Чл. 18. Държавна агенция „Национален архив“ включва:

1. Централния държавен архив със седалище София;

2. Държавния военноисторически архив със седалище Велико Търново;

3. държавните архиви със седалища: Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Пловдив, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Смолян, София, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен и Ямбол, организирани в шест регионални дирекции.“

§ 11. Член 19 се отменя.

§ 12. Член 22 се изменя така:

„Чл. 22. Обект на дейността на Държавния военноисторически архив са определените за постоянно запазване документи на Министерството на отбраната, Българската армия, на подчинените им структури и техните правоприемници, както и документалното наследство на институции, учреждения, организации и личности, свързани с Българската армия и с военната история.“

§ 13. Член 24 се изменя така:

„Чл. 24. Обект на дейността на държавните архиви са определените за постоянно запазване на документи на съответната областна администрация и на общините на територията на областта, на териториалните структури на

държавни и общински институции и други организации и личности от местно значение.“

§ 14. В чл. 25 се правят следните изменения и допълнения:

1.В т. 1 думата „подбор“ и запетаята след нея се заличават.

2.Създават се т. 8 и 9:

„8. съхраняване на документите в специализирани архивохранилища;

9. научноизследователска дейност и популяризиране на документи.“

§ 15. Член 27 се отменя.

§ 16. В чл. 28, ал. 2 се правят следните изменения:

1. В т. 1 след думите „заверки на“ се добавя „копия от“.

2. Точка 4 се изменя така:

„4. постъпления от ползване на недвижимо имущество – държавна собственост;“

3. Точки 5 и 6 се отменят.

§ 17. В чл. 30 думите „архивното дело“ се заменят с „архивната теория и практика“.

§ 18. В чл. 31 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думите „архивното дело“ се заменят с „архивната теория и практика“.

2. Точка 2 се изменя така:

„2. координира взаимодействието между учрежденските архиви и държавните архиви, както и между Държавна агенция „Национален архив“ и архивите извън нейната структура;“.

3. Точка 4 се изменя така:

„4. съгласува изискванията за комплектуването, регистрирането, съхраняването, консервацията, реставрацията и използването на архивните документи в архив;“.

§ 19. Член 32 се изменя така:

„Чл. 32. Съставът на Националния архивен съвет и редът за неговата работа се определят от Министерския съвет по предложение на председателя на Държавна агенция „Национален архив.“

§ 20. В чл. 33 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 думите „от страна на собствениците им“ се заменят с „от тяхна страна.“

2. В ал. 4 думите „ползване съгласно методическите изисквания на Държавна агенция „Архиви“ се заменят с „използване“.

§ 21. В чл. 34 след думата „помощ“ се добавя „и контрол“.

§ 22. В раздел V се създава чл. 34а:

„Чл. 34а. Други архиви извън посочените в чл. 33, ал. 1 не могат да се създават.“

§ 23. В чл. 36 ал. 2 се изменя така:

„(2) Експерти на Държавна агенция „Национален архив“ определят ценността на документите по ал. 1 срещу заплащане по цени на услугите, определени с акт на Министерския съвет.“

§ 24. В чл. 37, ал. 1 думата „организации“ се заменя с „и общински институции“.

§ 25. Член 39 се отменя.

§ 26. В чл. 41, ал. 1 думите „научно-техническата обработка“ се заменят с „експертизата на ценността и техническото оформяне“.

§ 27. Член 43 се изменя така:

„Чл. 43. (1) Постояннодействащите експертни комисии на държавните и общинските институции изработват номенклатури на делата и/или списъци на видовете документи със срокове за тяхното съхранение.

(2) Номенклатурите и/или списъците по ал. 1 се одобряват от органите по чл. 41 и се утвърждават от ръководителите на съответните държавни архиви.“

§ 28. В чл. 45 ал. 1 се изменя така:

„(1) Всички документи в държавните и общинските институции, работата по които е приключила до 31 декември на текущата година, се предават от деловодните служби в учрежденските архиви до 30 юни на следващата година.“

§ 29. Член 46 се изменя така:

„Чл. 46. (1) Срокът за съхранение на определените за постоянно запазване документи в държавните и общинските институции е 20 години.

(2) Срокът за съхранение на документи, по-дълъг от този по ал. 1, се определя със закон.

(3) Срокът за съхранение на документи, по-кратък от този по ал. 1, се разрешава от председателя на Държавна агенция „Национален архив“.

(4) Проекти на закони и други нормативни актове, в които се определят и променят срокове за съхранение на документи в държавните и общинските институции, се съгласуват предварително с председателя на Държавна агенция „Национален архив".

§ 30. В чл. 47 ал. 2 се изменя така:

„(2) Описът на документите за постоянно запазване се одобрява от органа на управление на държавната или общинската институция и се утвърждава от ръководителя на съответния държавен архив."

§ 31. Създава се чл. 47а:

„Чл. 47а. (1) Срокът за предаване на копия на ценни електронни документи в държавните архиви е 5 години от датата на създаването им.

(2) След изтичането на срока по ал. 1 експертизата на ценността на електронните документи и предаването им в държавните архиви се извършва по реда, определен с наредбата по чл. 9, ал. 2."

§ 32. В чл. 48 се правят следните изменения:

1. Алинеи 1 и 2 се изменят така:

„(1) Документите, определени за постоянно запазване, образуват архивния фонд на държавната или общинската институция и се предават в съответния държавен архив.

(2) В архивния фонд се включват оригинални документи."

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Документите с дългосрочно справочно значение се описват и се съхраняват в държавната и общинската институция до изтичане на определените им срокове, след което се извършва експертиза."

§ 33. Създава се чл. 48а:

„Чл. 48а. С документите, определени за постоянно запазване, държавната или общинската институция предава електронни копия и/или микрофилми на съответния държавен архив."

§ 34. В чл. 49 ал. 1 се изменя така:

„(1) Документите, неподлежащи на постоянно запазване и с изтекъл срок на съхранение, се унищожават с акт. Актът се утвърждава от ръководителя на съответната държавна или общинска институция."

§ 35. Член 51 се изменя така:

„Чл. 51. (1) При закриване на държавни или общински институции без правоприемник в акта за закриване се определя длъжностно лице, което в 7-дневен срок е длъжно да уведоми

съответния държавен архив и да организира съхранението, експертизата и предаването на определените за постоянно запазване документи в срок, не по-дълъг от 6 месеца.

(2) При прекратяване и ликвидация на търговски дружества по смисъла на § 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби ликвидаторите са длъжни в 30-дневен срок от вписването им в Търговския регистър да уведомят съответния държавен архив и да организират съхранението на документите, както и експертизата и предаването на определените за постоянно запазване документи преди заличаването на дружеството.

(3) При откриване на производство по несъстоятелност на търговски дружества по смисъла на § 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби синдиците са длъжни в 30-дневен срок от влизането в сила на съдебното решение за откриване на производството по несъстоятелност да уведомят съответния държавен архив и да организират съхранението на документите, както и експертизата и предаването на определените за постоянно запазване документи преди заличаването на дружеството.

(4) При приватизиране на държавни и общински предприятия или на търговски дружества, в които държавата притежава повече от 50 на сто от капитала, органите на управление и лицата, овластени да ги представляват, са длъжни при влизане в сила на решението за определяне на метод за продажба да уведомят съответния държавен архив и да организират съхранението на документите, както и експертизата и предаването на определените за постоянно запазване документи преди прехвърлянето на собствеността.

(5) Заличаването в търговския регистър на търговски дружествата по ал. 2 и 3 се извършва след представяне на удостоверение от съответния държавен архив за предадените ценни документи.

(6) Неценните документи с неизтекли срокове на съхраняване на организациите по ал. 1, неподлежащи на предаване в съответния държавен архив и в териториалните структури на Националния осигурителен институт, се съхраняват по ред, определен от органа, в чиито правомощия е да закрие институцията.“

§ 36. Член 53 се изменя така:

„Чл. 53. Източници за комплектуване на архивите с документи от личен произход могат да бъдат значими за обществото личности и колекции на физически лица.“

§ 37. Член 54 се изменя така:

„Чл. 54. Приемането на лични архивни фондове или колекции се осъществява след писмено декларирано желание от страна на собствениците или държателите им и извършването на експертна оценка от приемащия архив.“

§ 38. В чл. 55 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 и 2 се изменят така:

„(1) Документите по чл. 53 се приемат в архивите от техните създатели, наследници или притежатели чрез дарение, завещание или срещу възнаграждение.

(2) При дарение или завещание на документи създателите им или техните наследници могат да поставят временни ограничения за достъпа до тях и използването им за срок, не по-дълъг от 30 години."

2. В ал. 5 думите „Устройствения правилник на Държавна агенция „Архиви" се заменят с „вътрешноадминистративен акт".

§ 39. В чл. 56 се правят следните изменения и допълнения:

1.Досегашният текст става ал. 1.

2.Създава се ал. 2:

„(2) Парламентарно представените политически партии, финансирани от държавата, предават ценните си документи в държавен архив."

§ 40. В чл. 57 след думите „документите" се добавя „по чл. 56, ал. 1".

§ 41. В глава трета наименованието на раздел IV се изменя така:

„Документи и копия на документи от чуждестранни архиви и от други юридически и физически лица в чужбина"

§ 42. Член 59 се изменя така:

„Чл. 59. Източници за комплектуване на архивите с документи и копия на документи могат да бъдат чуждестранни архиви и други чуждестранни юридически и физически лица, както и българи и техни организации в чужбина."

§ 43. Член 60 се изменя така:

„Чл. 60. Документи и копия на документи по чл. 59, издирени чрез финансиране от българската държава, постъпват за съхранение в Държавна агенция „Национален архив" или в архивите по чл. 33, ал. 1."

§ 44. Член 61 се изменя така:

„Чл. 61. Документи или копия на документи на чуждестранни физически лица, на българи и техни организации в чужбина могат да постъпят в избрания от тях архив след писмено декларирано желание за това и след извършването на експертна оценка от приемащия архив."

§ 45. Член 62 се изменя така:

„Чл. 62. Условията по приемането, съхраняването и използването на копия или документи по чл. 59 в архивите се определят с договор.“

§ 46. В чл. 69, ал. 1 след думата „собственик“ се добавя „или държател“.

§ 47. Член 73 се изменя така:

„Чл. 73. Собствениците или държателите на ценни документи, вписани в Регистъра на Националния архивен фонд, са длъжни да осигурят тяхното опазване и съхранение.“

§ 48. В чл. 74 ал. 1 се изменя така:

„(1) Собствениците или държателите на ценни документи, вписани в Регистъра на Националния архивен фонд, уведомяват писмено председателя на Държавна агенция „Национален архив“ за необходимостта от реставрация и консервация на документите.“

§ 49. Член 75 се изменя така:

„Чл. 75. За опазването и съхранението на документите в държавните и общинските институции до изтичането на срока по чл. 46, ал. 1 и чл. 47а, ал. 1 носят отговорност техните ръководители, синдици и ликвидатори.“

§ 50. Член 78 се изменя така:

„Чл. 78. При преобразуване на държавни и общински институции в акта за преобразуване се определят задълженията на правоприемниците за опазването и съхранението на документите.“

§ 51. В чл. 80 ал. 3 се отменя.

§ 52. В чл. 82 ал. 2 се отменя.

§ 53. Член 84 се изменя така:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Документите на Националния архивен фонд, които съдържат лични данни на граждани, са достъпни и се предоставят по общия ред, като в тези случаи не се прилага Законът за защита на личните данни.“

§ 54. В чл. 86 се правят следните изменения:

1. Точка 6 се отменя.

2. Точка 8 се отменя.

§ 55. В чл. 90 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашния текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2 и 3:

„(2) Отговорността за използването и интерпретирането на архивните документи е на потребителите на информацията.

(3) Документите от Националния архивен фонд се използват от Държавна агенция „Национален архив” по ал. 1, т. 3 и 4, без ограниченията по Закона за авторското право и сродните му права, когато това се извършва с научна цел и няма търговски характер.”

§ 56. Член 94 се изменя така:

„Чл. 94. (1) Не се разрешава предоставянето за използване на оригинали на документи от физически и юридически лица извън архивите по чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2.

(2) За нуждите на държавните органи и организации, на физическите и юридическите лица се предоставят копия, със или без заверка, на документи – съставна част на Националния архивен фонд.“

§ 57. Създава се нова глава седма:

„Глава седма

КОНТРОЛ

Чл. 94а. (1) Контролът по изпълнението на този закон се осъществява от председателя на Държавна агенция “Национален архив” или на оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Лицата по ал. 1 имат право:

1. да извършват проверки за спазване на приложимите нормативни актове;

2. да установяват административни нарушения;

3. да привличат към административнонаказателна отговорност виновните лица при наличието на съответните законови основания;

4. да дават указания за предприемане на последващи мерки.

Чл. 94б. Контролът се осъществява във:

1. централните и териториалните структури на държавните органи и на други държавни и общински институции;

2. областните администрации;

3. общините и териториалните структури на общински институции.

Чл. 94в. (1) Проверки по чл. 94а, ал. 2, т. 1 са:

1. основни проверки – извършвани периодично въз основа на утвърден годишен план, който е задължителен за изпълнение;

2. контролни проверки – извършвани с цел проверка на изпълнението на дадените при основните проверки указания;

3. извънредни проверки – извършвани при структурни промени, при възникнали условия за изгубване, унищожаване или увреждане на документи в дадена организация;

4. инцидентни проверки – извършвани по сигнали за нарушаване на този закон и на съответните подзаконови нормативни актове.

(2) Периодичността за извършване на проверките по ал. 1, т. 1 и конкретните субекти по чл. 94б, подлежащи на контрол през съответната година, се определят на базата на анализ на информацията за дейността на фондообразувателите по отношение на опазването на документите, оценка на рискови фактори и съобразно административния и финансовия капацитет на агенцията.

(3) Планът по ал. 1, т. 1 и рисковите фактори се утвърждават ежегодно от председателя на Държавна агенция „Национален архив".

Чл. 94г. При осъществяване на контролната дейност лицата по чл. 94а, ал. 1 имат право:

1. на свободен достъп до цялата информация, включително класифицирана, според нивото им на достъп при спазване на принципа „необходимост да се знае", както и до всички документи, включително на електронен носител, които се съхраняват в проверяваната институция;

2. на свободен достъп до помещенията, в които се съхраняват документите;

3. да изискват в определени от тях срокове от длъжностни лица в проверяваната институция документи, заверени копия на документи, сведения и справки и други документи, които имат значение за извършваните проверки;

4. да се запознават с докладите на вътрешните одитори, инспекторатите, Сметната палата и други контролни органи, които се съхраняват в проверяваната институция, в частта им, отнасяща се до организацията и опазването на документите.

Чл. 94д. При изпълнение на служебните си задължения лицата по чл. 94а, ал. 1 са длъжни:

1. да се легитимират със служебната си карта;

2. да отразяват обективно и точно резултатите от извършената контролна дейност въз основа на проверените служебно от тях факти и обстоятелства и да запознават с тях ръководителите на проверяваната институция;

3. да не разгласяват факти и обстоятелства, станали им известни при и/или по повод изпълнението на служебните им задължения, освен в случаите, предвидени със закон.

Чл. 94е. (1) Лицата, спрямо които се извършва проверка по чл. 94в, са длъжни:

1. да осигуряват безпрепятствен достъп до помещения и документи;

2. да оказват съдействие и да не възпрепятстват длъжностните лица при упражняване на техните правомощия;

3. да предоставят в сроковете, определени им от проверяващите, исканите документи, обяснения, справки и други.

(2) Когато на длъжностното лице е отказан достъп до документите или се установят документи в риск, се съставя констативен протокол.

(3) Когато е отказан достъп до документи, председателят на Държавна агенция „Национален архив" прави писмено искане за съдействие до органите на Министерството на вътрешните работи за осигуряване на достъп до документите.

(4) При необходимост от изземване на документите, до които е отказан достъп, или на документи в риск председателят на Държавна агенция „Национален архив" прави мотивирано искане до прокурора за снабдяване с разрешение от съответния районен съд за изземване на документите и до органите на Министерството на вътрешните работи за съдействие при изземването.

Чл. 94ж. (1) Проверки се извършват въз основа на заповед на председателя на Държавна агенция „Национален архив" или на оправомощени от него длъжностни лица.

(2) В заповедта по ал. 1 се посочват лицата, оправомощени за извършването на проверката и срокът за извършването й.

Чл. 94з. (1) За резултатите от проверките съответното длъжностно лице изготвя доклад, който съдържа направени констатации, подкрепени с доказателства, и проект на указания за предприемане на последващи мерки.

(2) Докладът се предоставя на ръководителя на проверяваната институция, чиято дейност е била обект на проверка, за становище, което може да бъде представено в 14-дневен срок от предоставянето на доклада.

(3) Длъжностното лице, извършило проверката, изготвя в 14-дневен срок от представянето на становищата по ал. 2 окончателен вариант на доклада, в който се произнася мотивирано по постъпилите становища.

(4) Окончателният доклад се представя в срок 3 работни дни на председателя на Държавна агенция „Национален архив" за предприемане на последващи мерки.

Чл. 94и. В зависимост от резултатите от извършената проверка председателят на Държавна агенция „Национален архив" или оправомощени от него длъжностни лица:

1. дават писмени указания на ръководителя на проверяваната институция за преустановяване извършването на нарушения и/или за отстраняване на вредните последици от тях;

2. правят предложения пред компетентните органи за спиране на действия, които водят до извършване на нарушения или до причиняване на вреди на проверяваните институции;

3. привличат към административнонаказателна отговорност.”

§ 58. Досегашната глава седма става глава осма.

§ 59. Член 95 се изменя така:

„Чл. 95. На лица, извършили нарушения на чл. 8, ал. 2 и 3, чл. 37, ал. 1, чл. 49, ал. 3, чл. 51, ал. 1-4, чл. 77 и 78, се налага глоба в размер от 500 до 3000 лв.“

§ 60. В чл. 97 се правят следните изменения и допълнения:

1.Създава се нова ал. 2:

„(2) Длъжностно лице по чл. 41, ал. 1 и чл. 51, ал. 1-3, което не предаде документите на държавна или общинска институция за съхранение в съответния държавен архив, се наказва с глоба от 1000 до 6000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.“

2.Досегашната ал. 2 става ал. 3 и се изменя така:

„(3) При повторно извършване на нарушенията по ал. 1 и 2 наказанието е глоба от 6000 до 12 000 лв.“

§ 61. Член 98 се изменя така:

„Чл. 98. (1) Наказва се с глоба от 1000 до 3000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание, който:

1. не изпълни разпореждане или указание на Държавна агенция „Национален архив“, съответно на нейните структури в страната;

2. не предаде намиращите се у него документи, създадени от дейността на държавни и общински институции и подлежащи на постоянно запазване в съответния държавен архив;

3. повреди, унищожи или изгуби документи при тяхното използване.

(2) При повторно извършване на нарушенията по ал. 1 наказанието е глоба от 3000 до 12 000 лв.“

§ 62. В чл. 100 се правят следните изменения и допълнения:

1.Създава се нова ал. 2:

„(2) Нарушения по чл. 98, ал. 1, т. 3 могат да бъдат установявани с актове и от ръководителите или определени от тях длъжностни лица на архивите по чл. 33, ал. 1, както и от

ръководителите на държавните и общинските музеи, библиотеки и читалища.“

2.Досегашната ал. 2 става ал. 3 и се изменя така:

„(3) Въз основа на съставените актове се издават наказателни постановления от председателя на Държавна агенция „Национален архив“ и от ръководителите на архивите по чл. 33, ал. 1.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 63. В § 1 от Допълнителната разпоредба се правят следните изменения и допълнения:

1.Точки 1-3 се изменят така:

„1. „Акт за унищожаване на документи“ е документ за удостоверяване на количеството и състава на унищожените неподлежащи на постоянно запазване и неценни документи с изтекъл срок за съхранение.

2. „Архивен фонд“ е част от документалния фонд на държавни и общински институции и други юридически и физически лица, която е определена поради ценността си за постоянно запазване, както и сформирана съвкупност от документи, които исторически и/или логически са свързани помежду си.

3. „Архивна единица“ е дело, физически обособена група документи (отделен документ), приета в архив и вписана в опис на документите за постоянно запазване (инвентарен опис) на архивен фонд със самостоятелен номер.“

2.Създава се т. 5а:

„5а. „Електронно копие“ е електронен запис върху магнитен, оптичен или друг носител на документ, създаден от дейността на държавните и общинските институции и други юридически и физически лица, независимо от времето, носителя, начина на създаване, мястото на съхраняване и формата на собственост.“

3.В т. 6 след думата „носител“ се поставя точка и текстът до края се заличава.

4.Точки 7 и 8 се изменят така:

„7. „Документи в риск“ са документи, съхранявани в неподходящи условия, които създават предпоставки за тяхното физическо увреждане и/или унищожаване.

8. „Документален фонд“ на държавна и общинска институция и друго юридическо и физическо лице е съвкупността от всички документи, образувана при осъществяване на тяхната дейност.“

5.Точка 10 се отменя.

6.Точки 14-17 се изменят така:

„14. „Застрахователен фонд“ е съвкупността от застрахователните копия на архивни документи, създадени с цел

запазване на информацията в случай на унищожаване или повреда на оригиналите при природни бедствия, военни конфликти, терористични актове и други.

15. „Комплектуване" е процес на попълване на архив с документи в съответствие с обекта на дейност.

16. „Научно-справочен апарат" е система от справочници, създадени по отчета, състава и съдържанието на документите.

17. „Номенклатура на делата" е систематичен списък на заглавията на делата, които предстои да се формират в държавните и общинските институции, с посочени срокове на съхранението им."

7. Създават се т. 17а и 17б:

„17а. „Обработка в архив" е процес на фондиране, експертиза на ценността, класифициране, описване и техническо оформяне на архивни фондове от личен произход, на необработени архивни фондове и на архивни фондове за допълнителна експертиза.

17б. „Обработка в учрежденски архив" е процес на систематизиране, експертиза на ценността, описване и техническо оформяне на документалния фонд от фондообразувателя преди предаването на ценните документи в архив."

8. Точка 22 се изменя така:

„22. „Принцип на произхода" е принцип, според който документите в архив се отнасят към този архивен фонд, от който произхождат, а вътре във фонда запазват първоначалния си ред."

9. В т. 23 след думата „Съхранение" се поставя наклонена черта и се добавя „съхраняване".

10. Точки 24-27 се изменят така:

„24. „Текуща експертиза" е ежегодно систематизиране на документите в дела съгласно номенклатурата на делата и/или списъка на видовете документи с посочени срокове на съхранение.

25. „Учрежденски архив" е архив на държавна или общинска институция, в който документите се съхраняват до предаването им в съответния държавен архив или унищожаването им.

26. „Фондообразувател" е държавна или общинска институция, физическо или юридическо лице, които създават документи, подлежащи на постоянно запазване в архив.

27. „Ценен документ" е документ с историческо значение, преминал през експертна оценка въз основа на научнообосновани критерии и признат за такъв."

11. Създават се т. 28 и 29:

„28. „Ценен електронен документ“ е електронно изявление с историческо значение, записано върху магнитен, оптичен или друг носител, което дава възможност да бъде възпроизвеждано, преминал през експертна оценка въз основа на научнообосновани критерии и признат за такъв.

29. „Уникален документ“ е особено ценен документ, който няма подобен на себе си по съдържащата се информация и/или по неговите външни признаци и е невъзстановим при загуба от гледна точка на неговото значение и автентичност.“

§ 64. Навсякъде в закона наименованието „Държавна агенция „Архиви“ се заменя с „Държавна агенция „Национален архив“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 65. Собствениците на приватизирани търговски дружества или обекти – бивша държавна или общинска собственост, в 6-месечен срок от влизането в сила на закона предават на държавните архиви намиращите се в дружествата или обектите документи – държавна или общинска собственост, създадени от началото на дейността им до датата на влизане в сила на съответния приватизационен договор.

§ 66. (1) Държавна агенция „Национален архив“ е правоприемник на документите от архива, на пасивите, активите и другите права и задължения на Държавна агенция „Архиви“.

(2) Правоотношенията на служителите на Държавна агенция „Национален архив“ се уреждат съгласно чл. 123 от Кодекса на труда и чл. 87а от Закона за държавния служител и в съответствие с определените с Устройствения правилник на Държавна агенция „Национален архив“ структура и числен състав.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на …….…... 2013 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за Националния архивен фонд

Законът за Националния архивен фонд (ЗНАФ) е приет през 2007 г. (ДВ, бр. 57 от 2007 г.). Със Закона за изменение на Закона за Националния архивен фонд от 2009 г. (ДВ, бр. 103 от 2009 г.) е актуализирана структурата на Държавна агенция „Архиви" (ДАА). Оптимизирани са административните и архивните дейности на агенцията на територията на цялата страна.

Въвеждането на електронно управление, което е приоритетна задача на българското правителство (Обща стратегия за електронно управление в Република България през 2011–2015, приета с Решение № 958 на Министерския съвет от 2010 г.), налага да се уреди нормативно предаването, опазването и ползването на ценни електронни документи. Именно това е една от основните задачи на предлагания законопроект за изменение и допълнение на Закона за Националния архивен фонд (ЗНАФ). При динамично променящите се технологии запазването на досегашния 20-годишен срок на съхраняване на документите в създалите ги институции крие опасност при постъпването им в архива ценните електронни документи да са в остарели електронни формати, които вече не могат да бъдат отваряни. Подобни случаи вече се наблюдават с някои от файловете, предадени в началото на 90-те години от Централната избирателна комисия и районните избирателни комисии. Без съмнение това е риск за функционирането на електронното правителство.

Европейската практика е подобна опасност да се минимализира чрез съкращаване на срока за съхранение на електронните документи. Ето защо за гарантиране опазването на ценните електронни документи предлаганият законопроект въвежда срок за предаване на техните копия – 5 години от датата на създаването им. След изтичането на срока от 20 години оригиналите на ценните електронни документи се предават в съответните държавни архиви за дългосрочно опазване заедно със съпътстващите ги хартиени документи.

Съкращаването на срока за предаване на ценните електронни документи в държавните архиви ще направи практически възможно да се развие модул за електронното архивиране към електронното правителство, без който е-правителството не би могло да функционира пълноценно. Дългосрочното опазване и съхраняване на ценни електронни документи и/или техни копия се осъществява чрез осигуряване на: разработване и внедряване на специализирана софтуерна система с цел поддържане, обработка и възпроизвеждане на приети и/или създадени ценни електронни документи без загуба на данни; технологична база; условия, гарантиращи

информационна сигурност; постоянна хардуерна и софтуерна поддръжка. Разработването на единна система за архивиране на електронни документи, от една страна, е по-икономичен вариант от разработването на такава от отделните държавни и общински институции, а, от друга страна, се избягват проблеми за интегриране.

Предвид обстоятелството, че е необходимо осигуряването на всички тези условия, следва да се предвиди финансов ресурс за разработването и внедряването на нужния софтуер с цел изпълнение на правителствената политика за електронно управление съгласно приетата от Министерския съвет Обща стратегия за електронно управление в Република България през 2011–2015 г., както и оборудване, който по предварителни проучвания на Държавна агенция „Архиви" възлиза на 15 016 220 лв., като за уточняване на необходимия ресурс е нужно да се направи детайлен анализ. Неосигуряването на този финансов ресурс ще постави в риск цялостното развитие на приоритетната държавна политика за създаване на електронно правителство в услуга на бизнеса и гражданите.

Дейностите по разработване и внедряване на специализирана софтуерна система с цел поддържане, обработка и възпроизвеждане на приети и/или създадени ценни електронни документи без загуба на данни, технологична база, условия, гарантиращи информационна сигурност, постоянна хардуерна и софтуерна поддръжка, както и осигуряване на необходимата инфраструктура и оборудване ще се извършат със средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г. Тази инициатива ще бъде представена и защитена на програмно ниво.

Законопроектът е изготвен въз основа на анализ на ефективността от неговото приложение в периода от 2007 г. до днес. Част от предложенията са вследствие на приключил проект за изготвяне на функционален анализ за подобряване на ефективността и ефикасността на Държавна агенция „Архиви", финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет". В практиката са констатирани проблеми, свързани на първо място с осъществяване на контролните функции на ДАА. Някои от законовите разпоредби в областта на опазването на документите преди предаването им за съхранение в държавните архиви също са недостатъчно ефективни. Не са разписани прецизно отговорностите, сроковете и процедурите по опазването, съответно предаването, на ценните документи на държавно съхранение в случаите на преструктуриране на държавни и общински институции, на откриване на процедури по несъстоятелност, приватизация и ликвидация на търговски дружества по смисъла на § 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на ЗНАФ. Не са малко институциите, които най-вече поради финансови затруднения нямат възможност да създадат отговарящи на съвременните стандарти условия за дългосрочно опазване на създаваните от тях документи. Поради това въведеният със закона 20-годишен срок за тяхното съхранение от фондообразувателите, без възможност при необходимост да бъдат приемани на държавно съхранение преди изтичането на посочения

срок, често ги поставя в риск от унищожаване или физическо увреждане. В ЗНАФ липсва текст за превантивно съхранение на ценните електронни документи, които представляват част от Националния архивен фонд (НАФ), но чието дългосрочно опазване изисква специфични условия и ресурс.

Предлаганите изменения в ЗНАФ целят да се създадат действени законови механизми за контрол по управлението и опазването на документите, които са част от НАФ. Насочени са, на първо място, към прецизиране функциите на контрол и методическа помощ в предархивното поле. Разписани са конкретните мерки, които ДАА следва да предприеме в различните случаи на промяна в статута на държавни и общински институции, предприятия, организации и дружества, за да се предотврати загубата на ценни документи, които представляват част от НАФ и следва да бъдат предадени в държавните архиви. Конкретизирани са и действията на различните държавни органи за опазването на ценните документи при съответните административни и съдебни производства, като закриване, ликвидация, несъстоятелност, приватизиране, заличаване в търговския регистър, с цел гарантиране комплектуването на документите за постоянно запазване и осигуряване пълнотата на архивните фондове. Измененията, включени в законопроекта, дават правомощия на председателя на ДАА в конкретни случаи да определя по-кратки срокове за съхранение на документите в институциите и организациите, които ги създават, за да се предотврати загуба или унищожаване на ценни документи по смисъла на ЗНАФ.

Обособена е нова глава „Контрол", в която е доразвит и прецизиран контролът по изпълнението на ЗНАФ. Разписването на контролни функции е свързано с необходимостта от регламентиране на допълнителни правомощия за изпълнение на разпоредбите на закона в частта за попълването и опазването на НАФ. Систематичното място на новата глава за контрола е преди главата, съдържаща административнонаказателните разпоредби.

Предвидените глоби и административнонаказателни санкции при констатирани нарушения на закона са актуализирани при търсене на пропорционалност и съобразяване с тежестта на нарушението, за което се налагат.

Със законопроекта наименованието на „Държавна агенция „Архиви" се променя на „Държавна агенция „Национален архив", с което се подчертава ролята на архивите като национална архивна институция.

Определени са по-коректно архивите и институциите, които съхраняват документите на НАФ, както и техният профил и обект на дейност. Конкретизирани са мрежата и функциите на държавните архиви с оглед улесняване на фондообразувателите и обслужването на гражданите с архивна информация.

Отделни изменения в законопроекта целят да доведат и до разширяване обхвата на източниците на комплектуване и обогатяване на НАФ. Разписана е възможността за комплектуване на документи на институции, учреждения, организации и личности, свързани с Българската армия и с военната история на

България, както и на документи на политически партии, финансирани от държавата. Документите и копията на документи за българската история от чуждестранни архиви и от други юридически и физически лица в чужбина също са дефинирани по-конкретно като източници на комплектуване на архивите.

В изпълнение на предписание на Държавна агенция „Национална сигурност" е разписана разпоредба за възможността за създаване на информация, подлежаща на класификация като служебна тайна.

В съответствие с действащото законодателство са отстранени отделни текстове, които са загубили своето значение или са неотносими към него. С цел постигане на правно-техническа прецизност е разменено систематичното място на отделни текстове.

На редица места е прецизирана и актуализирана архивната терминология, използвана в текста на закона, като са взети предвид и указанията на Групата на европейските архивисти към Съвета на Европа и на Международния съвет на архивите. Само в отделни случаи при констатирано в практиката неоднозначно тълкуване на закона са направени предложения с редакционен и технически характер за постигане на яснота и безспорност при неговото прилагане.

Очакванията са с измененията и допълненията на закона да се създаде възможност за действен контрол по опазването на Националния архивен фонд от страна на архивите, съхраняващи ценни документи по смисъла на закона, както и ясно формулиране на задълженията и отговорностите на физическите и юридическите лица по отношение на създаваните от тях ценни документи.

Предложените изменения и допълнения на ЗНАФ не изискват допълнителни финансови средства от държавния бюджет.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Цветан Цветанов)